

Røyking dreper



Fra
foreningen

Hver dag dør 20 mennesker i Norge på grunn av tobakksskader. Hver dag begynner 30 unge å røyke. Omkring halvparten av disse vil komme til å dø av tobakksskader dersom de ikke slutter å røyke. Det er flere som dør av passiv røyking enn i trafikkulykker hvert år. Det er således heller ikke en privatsak hvor du røyker. Behovet for å styrke det tobakksforebyggende arbeidet er åpenbart.

32 % av befolkningen røyker daglig og tallet har aldri vært lavere. Det er likevel fortsatt 32 % for høyt. Til sammenlikning er andelen dagligrøykere i Sverige 19 %. Sammenliknet med andre land er utviklingen i Norge ikke tilfredsstillende.

Den første nasjonale tobakkskonferansen i Norge, Tobakk Norge 2002, er nylig avholdt. Det er all grunn til å gi helseministeren og Sosial- og helsedirektoratet honnør for den vilje som ble fremført i forhold til å satse på tobakksforebyggende arbeid. Min oppfatning er at det er stor og økende grad av aksept i befolkningen for restriksjoner knyttet til røyking. Røykfrie fly og møterom er allment akseptert, og for de aller fleste er det tilnærmet utenkelig å reversere forbudene som er innført.

Undersøkelser viser at nærmere 60 % av befolkningen er positive til røykfrie puber og barer. De fleste småbarnsforeldre skåner sine barn for tobakksrøyk. Det er å håpe at holdningen til røykfrie serveringssteder representerer en vilje til også å skåne de ansatte ved serveringsstedene og ikke-røykere for passiv røyking. Norge bør bli et foregangsland i Europa og vedta lovgivning som forbyr røyking på alle serveringssteder.

Ungdommen er den viktigste målgruppen i det tobakksforebyggende arbeidet. Med innføring av 18 års grense for salg av tobakk ønsket man å begrense ungdoms tilgang til sigaretter. Dette har vist seg å være et særdeles lite vellykket tiltak. 75 % av den tobakken som forbrukes av ungdom i alderen 13 til 17 år, er kjøpt av dem selv eller av andre mindreårige. Fire 14-åringer fra en ungdomsskole forsøkte nylig å kjøpe sigaretter i 15 butikker i Oslo. De fikk kjøpt sigaretter i samtlige butikker. Skal man ta forebyggende helsearbeid overfor ungdom alvorlig, må tilgjengeligheten til tobakksvarer begrenses. Legeforeningen mener at det er helt nødvendig å innføre bevilling for salg av tobakksvarer. Samfunnskostnadene knyttet til tobakksbruk gjør at vi ikke kan se praktiske eller økonomiske grunner til at man ikke skal benytte et slikt virkemiddel.

Tiltak i skolen er også svært viktig. Pro-

sjektet Vær røykfri! har vist seg så effektivt at programmet bør implementeres i alle skoleklasser. Det er imidlertid svært beklagelig at det ved mange skoler aksepteres at elevene røyker. Enda verre er det at lærerne, som rollemodeller, også røyker på skolen, til dels sammen med elevene. Dette er helt uholdbart.

Vi vet at tiltak innenfor skolen ikke virker med mindre det følges av andre restriktive tiltak. I så måte er det verdt å merke seg at tobakksavgiften i Norge er lavere enn den var for ti år siden, dersom man tar hensyn til inflasjonen.

Legene og helsetjenesten har på mange måter gått foran i arbeidet for å redusere tobakksbruken. Samtidig er det klart at vi fortsatt har en lang vei å gå. Dessverre er det slik at pasientene oftest går ut av legekantoret uten at det har vært snakket om røyking, selv når sykdommen er røykerelatert. Dette er ikke tilfredsstillende. Selv om legene har gjort mye i dette arbeidet, så må de fortsatt gjøre enda mer. Legene må ta opp røyking som et tema i møte med pasientene. Det er også prisverdig at det fortsatt kommer flere initiativ fra det allmennmedisinske miljøet i denne sammenheng. Sist i form av et nytt handlingsprogram for røykeavvenning i praksis fra nettverket Lunger i praksis og Norsk selskap for allmennmedisins referansegruppe for astma og KOLS. Dette programmet, sammen med Legeforeningens databaserte røykeavvenningsprogram, bør legges til rette for ytterligere satsing på røykeavvenning i allmennpraksis.

Målet må være en røykfri oppvoksende generasjon. For å nå dette målet, må myndighetene være modige og kraftfulle i sin virkemiddelbruk. Legene må følge opp med forsterket innsats på dette feltet.

Hans Kristian Bakke
hans.kristian.bakke@legeforeningen.no
president